

Beleef

DE

MOEDER

DER

WATERLINIES

De
eeuwenoude
Oude Hollandse
Waterlinie is een icoon
in het Nederlandse
landschap en was van
enorm belang voor het
behoud van Holland
in de 17de en 18de
eeuw.

Uitgave: Stichting Struinen en Vorsen 2022

Coördinatie & uitvoering: Streekadvies 't Laage Land i.s.m. het routeteam

Vormgeving & realisatie: Aim Communication

Foto's: Anne Hamers, Big Mouse Productions, Vector films, Graficelly, TaarTenTuin, Boerderij Kromwijk, Streekadvies, het Schapenschuurtje, TIP Haastrecht, VVV Gouda, Lucas van der Rhee, Bureau Mens en Groen, Maarten Koch, Rianne den Balvert, Paula Bouwman, Slot Loevestein, Maarten Koch, Zuidhollands Landschap, Ministerie van Beeld, Fort Wierickerschans, Stephan Tellier

Een initiatief van:

In samenwerking met:

Mede mogelijk gemaakt door:

Plattelandstoerisme dwars
door het *Groene Hart*

erfgoedtafelpartners
**OUDE
HOLLANDSE
WATERLINIE**

PROVINCIE **UTRECHT**

provincie
Zuid-Holland

mondriaan
fonds

Met dank aan: Platform De Utrechtse Waarden, Routebureau Utrecht en Uit in IJsselstein

Voor eventuele onjuistheden en onvolkomenheden wordt door de uitgever geen aansprakelijkheid
aanvaard. Niets uit deze uitgave mag geheel of gedeeltelijk vermenigvuldigd of gepubliceerd worden
zonder toestemming van de uitgever.

Meer activiteiten: www.oudehollandsewaterlinie.nl

www.struinenenvorsen.nl/oude-hollandse-waterlinie

**OUDE
HOLLANDSE
WATERLINIE**

Foto: Anne Hamers

Intro

Waterlinie
Experience

De Moeder
der Linies
was geliefd,
maar niet bij
iedereen.

RAMPJAAR
1672

Beleef de Moeder der Linies

De Oude Hollandse Waterlinie, ze stroomt als een blauw lint door het Groene Hart. Ze brengt rust en geeft ruimte om te ontspannen en op te laden. Het is moeilijk voor te stellen dat zo'n 350 jaar geleden dit weidse polderlandschap het strijdtoneel was van een heftige strijd.

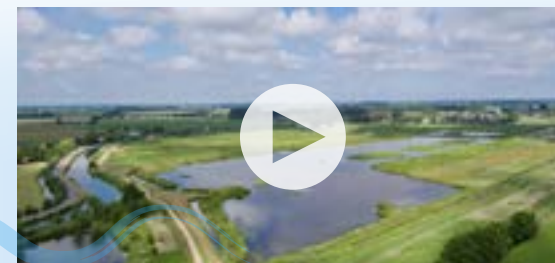
In 1672 werd de Republiek der Nederlanden aangevallen, in het hart 'Holland'. Vanaf zee en binnenland, trokken strijdlustig ten strijde: Duitsland, Frankrijk en Engeland. Het ooit zo goudrijke Holland leek verloren en *het volk voelde zich redeloos, de regering radeloos en het land reddeloos.*

Ondanks deze overmacht lukte het

de vijandelijke troepen niet om op te rukken naar het Westen, want wij hadden haar de Moeder der Waterlinies. Dijken werden doorgestoken om haar ruimte te geven. Polders veranderden in een immense inundatiezee te diep om door te waden en te ondiep om door te varen. De Moeder der Linies verdedigde ons niet alleen, ze verenigde ons ook. Nederland zoals we dat nu kennen werd na het Rampjaar in 1672 geboren. Kijk naar haar, en zie haar stromen door het polderland. Ze geeft ons rust, adem en ruimte. De Oude Hollandse Waterlinie, Moeder der Linies, ga op pad en ervaar haar met al je zintuigen via de Waterlinie Experience.

Nieuwsgierig?

Maak kennis met de
Moeder der Linies.
Kijk hier haar verhaal.

Klik
hier
voor meer

Inhoud

reis
mee

Inundatie gebied Oude Hollandse Waterlinie ten tijde van Rampjaar 1672 (juni).

Door heden, verleden en toekomst

LEGENDA

- Inundatiegebied OHW rampjaar 1672 (juni)
- Vestingstad
- Fort / schans / post
- Slot / kasteel
- Stad / dorp

Klik hier voor meer afstappentpunten

www.struinenenvorsen.nl/oude-hollandse-waterlinie

6

BEWEEG | routes

Beweeg langs de waterlinie en beleef haar historie fietsend, wandelend of varend.

18

GEEF DOOR | verhalen

Leer over de lokale geschiedenis. Bezoek een museum of ga op pad met een storyteller.

12

KIJK | dronevideo

Vlieg mee met 'De Oude Hollandse Waterlinie in Vogelvlucht' en volg haar blauwdruk vanuit de lucht.

20

PROEF | producten

Fiets je eigen liniemaaltijd bij elkaar. Shop onderweg bij een kaasboerderij of landwinkel.

14

VOEL | film

Voel de emoties van de troebele tweestrijd tussen burgers en boeren in Rampjaar 1672.

22

GENIET | verblijf

Overnacht in een vestingstadje of in voormalig inundatiegebied en maak er een korte vakantie van!

16

LUISTER | audiotours

Hoor de verhalen van boodschapper Henrick en boerenzoon Adriaan op zoek naar Prins Willem III.

24

ALLES | op een rijtje

Nog meer activiteiten.

Beweeg

routes

Beweeg mee met de Waterlinie en beleef haar historie aan de grond.

Fiets de Waterlinie Experience Tour

Meer dan 280 km fietsplezier langs de Oude Hollandse Waterlinie van Gorinchem tot Muiden en weer terug. Verdeeld in 8 dagtrajecten van circa 40 km. uitgezet via fietsknooppunten. Heerlijk om vanuit je over-

nachtingsplek de Tour weer op te pakken en te beginnen aan het volgende traject. Onderweg kun je lekker uitrusten op één van de vele terrasjes. Leuk om te combineren met een museumbezoek.

Nieuwsgierig?

Bewonder de Tour eerst vanuit de lucht en kijk de dronevideo 'De Oude Hollandse Waterlinie in Vogelvlucht'. Wil je er lekker op uit in de linie? Kies uit vele routes.

Klik hier voor meer

Foto: Anne Hamers

Foto: Hunk mvb

Struin
door
vestingstadjes
en inundatie-
gebieden

Foto Anne Hamers

Beweeg

routes

Wandel door steegjes en over dijken

Wil je het verdedigings-systeem van de Oude Hollandse Waterlinie van dichtbij ervaren? Trek dan je wandelschoenen aan. Via dijken en tiendwegen

kom je langs gemalen, sluizen, schansen en door vestingstadjes. Er zijn volop wandelroutes uitgezet waarvan de afstanden variëren van 4 km tot 220 km.

Nieuwsgierig?

Hollandse IJsselpad - 37 km

Bijna geheel onverhard, gemarkeerd dwars door de natuur van IJsselstein naar Gouda.
<https://www.routesinutrecht.nl/hollandse-ijsselpad>

Wandelaanraders - 6 tot 20 km

Kies uit 7 wandelroutes door de Waterlinie.
www.struinenenvorsen.nl/routes/?categorie=wandelen#body

Ommetjes - 3 tot 6 km

Door vestingstadjes.
oudehollandsewaterlinie.nl/de-routes/

Foto: Paula Bouwman

Foto: Anne Hamers

Klik
hier
voor meer

Laat je meevoeren door de stroming en ontdek de overblijfselen van onze rijke watergeschiedenis!

Beweeg

routes

Ga het water op

Water is overal om je heen in de vorm van rivieren, plassen en sloten. Je bent er zo vertrouwd mee, dat je bijna vergeet hoe bijzonder water is. Ga het water op

en beleef de Waterlinie. Er zijn prachtige vaar- en sup-routes uitgezet. Vernoemd naar bekende Nederlanders, zoals Michiel de Ruyter en Prins Willem III.

Nieuwsgierig?

Verras je vrienden met een sup- of kanotour. Pak de peddel op en ga ervoor. Wil je meer ga dan voor een meerdaags vaararrangement of maak een combinatie met wandelen.

Klik hier voor meer

Kijk

drone
video

Vlieg mee met 'de Oude Hollandse Waterlinie in Vogelvlucht' en volg haar blauwdruk vanuit de lucht.

Zweef en verwonder

Zweef als een vogel boven de Waterlinie en verwonder je over het meest imposante water verdedigingswerk dat de wereld ooit gekend heeft. Bekijk de dronevideo 'de Oude Hollandse Waterlinie in Vogelvlucht' en aanschouw van boven: Woudrichem, Gorinchem, Ameide, Nieuwpoort, Schoonhoven, Willige Langerak, Vlist, Haastrecht, Hekendorp,

Oudewater, Montfoort, Abcoude, Nieuwersluis, Naarden en Muiden. Ontdek verborgen schansen, forten, kaden, dijken: Zouwendijk, Prinsendijk, Franse Kade, Koeneschans, Schans Altelaat, Woerdense Verlaat, Fort Wierickerschans, Fort bij Vechten (Waterliniemuseum), Fort Nieuwersluis, Linie van Linschoten, Linie van Pleyt en meer.

Nieuwsgierig?

Meer dan 30 locaties zijn gefilmd. Er zijn animaties gemaakt van niet meer zichtbare verdedigingswerken. Het verhaal wordt verteld door Bob van der Houven.

Klik hier voor meer

Voel

film

'Zondvloed'. Ervaar de spanning

Kruip in de huid van onze voorouders en ervaar de spanning van een boerengezin wiens land onder water wordt gezet. Als boerenzoon Sijmen ontdekt dat de totstandkoming van de waterlinie dichterbij is dan ooit, wordt hij door de Frans-Nederlandse oorlog in

één dag tot zijn eigen man gemaakt in een poging zijn familie te redden. Kijk de korte film 'Zondvloed' die je overspoelt met het verhaal van boeren en burgers in troebele tweestrijd in het Rampjaar 1672. Een historisch kantelpunt binnen onze geschiedenis.

Nieuwsgierig?

'Zondvloed' is te zien in meerdere musea in de Waterlinie, zoals in het 'Nieuwe Oude Stadhuis van Nieuwpoort'. Ook te zien via de website van Struinen en Vorsen.

<https://museumnieuwpoort.nl/>

Voel de emoties van de troebele tweestrijd tussen burgers en boeren in het Rampjaar 1672

Klik hier voor meer

Luister

audio
tours

Luister naar de spannende verhalen van boodschapper Henrick en boerenzoon Adriaan. Beiden op zoek naar Prins Willem III.

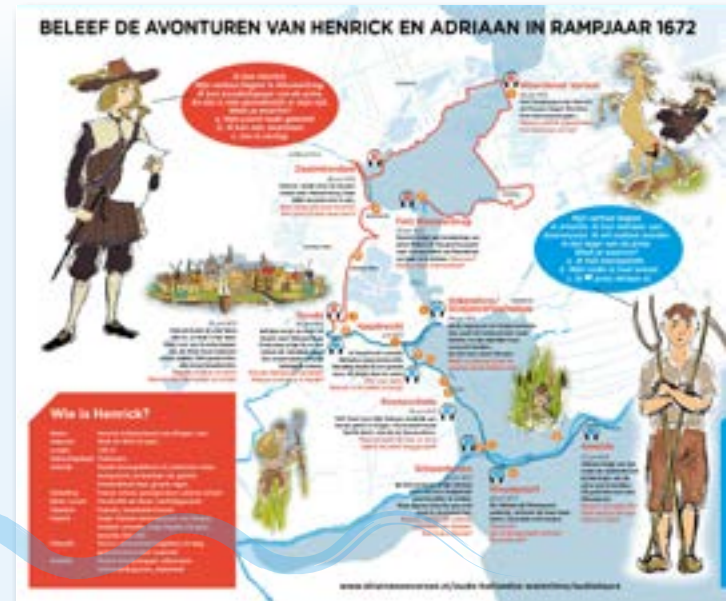
Treed in de voetsporen van...

Tijdens het Rampjaar 1672 doorkruisen Adriaan Claasz (boerenzoon) en Henrick van Wegen (boodschapper) de Oude Hollandse Waterlinie. De Fransen hebben bijna heel de Republiek onder de voet gelopen.

Nu is Holland aan de beurt. Hun avonturen zijn te beluisteren via 11 luisterverhalen ingesproken door meer dan 30 stemacteurs. Hierdoor worden de gebeurtenissen in 1672 levensecht en voorstelbaar.

Nieuwsgierig?

Klik hier voor meer

Geef door verhalen

Bezoek en ontdek je roots

Laat je onderdompelen in de Waterlinie en bezoek een boeiend museum in één van de vele vesting-

stadjes, of laat je verrassen door boeiende lokale linie-verhalen tijdens een storytellingtour.

Nieuwsgierig?

- De Waterliniegeschiedenis leeft! Meer dan 280 verhalen zijn verzameld op ons blog.
- Vind je het leuk om zelf een verhaal te maken. Kijk dan onze inspirerende vlog over storytelling met tips en tricks.
- Wil je graag een museum bezoeken of een ander linie-afstappunt? We hebben ze allemaal voor je op een rijtje gezet.

Klik hier voor meer

Verhalen geef je door en maken ons bewust van waar we vandaan komen.

Roef

lokaal

Fiets je eigen liniemaaltijd bij elkaar. Probeer Waterzooi of shop bij een landwinkel.

Verwen je smaakpupillen

Eerlijke lokale producten uit het waterlinieland! Blaas uit op een terrasje aan het water. Ga smullen in een restaurantje. Waai aan bij

een streek- of landwinkel op een boerderij en laat je verrassen wat de streek je allemaal te bieden heeft. Geniet van al het lekkers onderweg!

Nieuwsgierig?

Kom voor de natuur en blijf voor de Kenners. Vol passie vertellen zij jou over hun lokale producten en wat zij doen voor de insecten, de natuurlijke helpers van de boer. Liever fietsen en smullen? Ga voor een Verrukkelijke Tour of een Vlinder Fladder Fietsroute.

Klik hier voor meer

Geniet

verblijf

Wordt wakker met vogelgeluiden en loeiende koeien en draai je nog een keertje om.

Trakteer jezelf

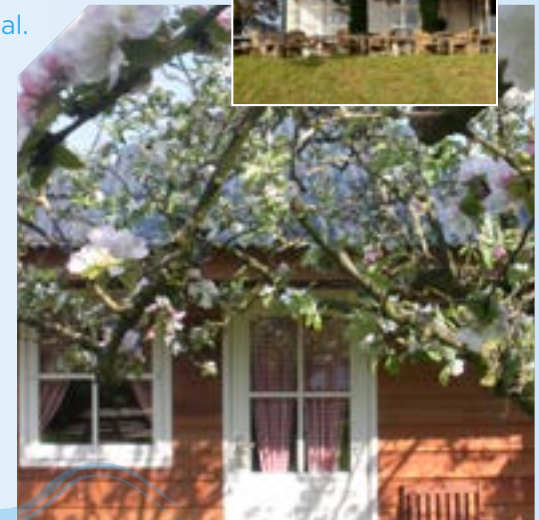
Overnachten in de Waterlinie! In een vestingstadje of in het ommeland dat onder water werd gezet. Er zijn volop mogelijkheden om te overnachten: hotels, groepsaccommodatie, vakantie-

huizen, bed & breakfasts en campings. Je kunt er ook voor kiezen om met zijn allen te slapen op de boerderij of een trektocht te maken over oude dijken en kades met je tentje.

Nieuwsgierig?

Kijk naar alle overnachtingsmogelijkheden in de Waterlinie. Van hotel, bed & breakfast en boerderij tot camping en hooiberghut. Het is er allemaal.

Klik hier voor meer

Alles

op een
rijtje

Ontmoet
de Moeder der
Waterlinies in al
haar hoedanig-
heden.

Oude Hollandse Waterlinie afstappunten

- 1 Slot Loevestein, Poederrijen
- 2 Gorcums Museum, Gorinchem
- 3 Maria Johanna Hoeve, Noordeloos
- 4 Symbiose, Noordeloos
- 5 Forelvisvijvers Zederik, Meerkerk
- 6 Museum het Stadhuis, Nieuwpoort
- 7 Bed & Breakfast De Uitspanning, Nieuwpoort
- 8 Veerdienst Schoonhoven
- 9 Boomgaard de Lekbongerd, Schoonhoven
- 10 Hotel Restaurant Belvedere, Schoonhoven
- 11 Nederlands Zilvermuseum/ Stadswandeling, Schoonhoven
- 12 Café de Vlist, Vlist
- 13 De Vlisterstee, Vlist
- 14 Boezemmolen no. 6, Haastrecht
- 15 Arjan van der Eijk De Echte Bakker, Haastrecht
- 16 Het Witte Hof, Haastrecht
- 17 Museum Paulina Bisdom van Vliet, Haastrecht
- 18 IJsselhuis Museumhavencafé, Gouda
- 19 Museum Gouda
- 20 Hoeve Stein, Reeuwijk
- 21 Streekmuseum Reeuwijk
- 22 Theetuin de Koffietuin, Nieuwerbrug a/d Rijn
- 23 Evertshuis, Bodegraven
- 24 IJssalon De Zoete Inval & De Munt, Bodegraven
- 25 Brouwcafé de Molen, Bodegraven
- 26 TaarTenTuin, Aarlanderveen
- 27 Waterlinie Hoeve, Woerdense Verlaat
- 28 Groene Hart Camping, De Hoef
- 29 Melktap De Hoef, De Hoef
- 30 De Strooppot Pannenkoekenrestaurant, De Hoef
- 31 Blik op de Wei, Mijdrecht
- 32 Landwinkel de Lindenhorst, De Hoef
- 33 Museum Weesp
- 34 Muiderslot, Muiden
- 35 De Willigen Logies, Vreeland
- 36 Paviljoen Toren De Grote Sniep, Wilnis
- 37 Stadsmuseum Woerden
- 38 Bed & Breakfast De Lage Polder, Linschoten
- 39 Natuurcamping De Boerderij, Snelrewaard
- 40 De Kleine Stal, Snelrewaard
- 41 Touwmuseum De Baanschuur, Oudewater
- 42 't Kaasmeisje, Oudewater
- 43 Museum De Heksenwaag, Oudewater
- 44 Brood- & Banketbakkerij Stijnman, Oudewater
- 45 Stadhuis, Oudewater
- 46 De Broedkorf, Oudewater
- 47 Camping Wilgenwei, Lopik
- 48 Natuurmuseum de Wielewaal, Willige Langerak
- 49 Huize Binnendijks, Schoonhoven
- 50 Kaasboerderij van Eijk, Vlist

Klik
hier
Voor meer
afstappunten

LEGENDA

- Waterlinie Experience Tour
- Inundatiegebied OHW rampjaar 1672 (juni)
- Linie-afstappunten
- Vestingstad
- Fort / schans / post
- Slot / kasteel
- Stad / dorp

Lekker samen
struinen door
het Waterlinie
gebied

Alles

op een
rijtje

WATERLINIE
Klik hier
voor meer
EXPERIENCE

Folders

Waterlinie
Experience Tour

Niets zo mooi
als Water

Audiotours

Vlinder Fladder
Fiets

Film en audio

Introductiefilmpje
Waterlinie Experience

Dronevideo 'Oude
Hollandse Waterlinie
in Vogelvlucht'

Trailer 'Zondvloed'

Film 'Zondvloed'

Audiotours

Online Storytelling
workshop

Niets zo Mooi
als Water

Struinen en Vorsen

- struinenenvorsen.nl
- struinenenvorsen.nl/downloads
- groenehartexperience.nl
- facebook.com/Struinenenvorsen
- struinenenvorsen.nl/oude-hollandse-waterlinie/

Meer activiteiten

- oudehollandsewaterlinie.nl
- forten.nl
- ohwvr.nl
- waterliniemuseum.nl
- landschapergoed.nl
- erfgoedhuis-zh.nl
- routesinutrecht.nl
- Inijsselstein.nl